

WYDARZENIA

Koncerty na Helu

Nasz helski Oddział – Muzeum Rybołówstwa, wraz z Urzędem Miasta Helu i OO. Franciszkanami, jest organizatorem XII Międzynarodowego Letniego Festiwalu Kultury i Sztuki w Helu, który odbywa się w tym roku od 14 lipca do 11 sierpnia. Inicjatorem festiwalu i jego dyrektorem artystycznym jest Dariusz Paradowski, światowej sławy sopranista, profesor Akademii Muzycznej w Gdańsku. W Muzeum Rybołówstwa miały już miejsce: „Koncert Operetkowy” w wykonaniu Lizy Wesołowskiej – sopran, Tomasza Krzysicy – tenor i Grażyny Troć – fortepian (19 lipca) oraz koncert pt. „Mistrzowskie wykonania: Ojciec i Syn”, którego gwiazdami byli prof. Bogdan Kułakowski – fortepian i Maciej Kułakowski – wiolonczela (26 lipca). Na drugi miesiąc wakacji zapowiadane są: 2 sierpnia „Koncert Musicalowy”, a 9 sierpnia – „Wieczór Kaszubski”.

PRACE NAUKOWE

Polskie stocznie 1990–2010

Trwają intensywne prace zespołu dokumentującego dorobek polskich stocznii w okresie potransformacyjnym. W trakcie poszukiwań materiałów źródłowych nierzadko udaje się pozyskać cenne dokumenty sprzed okresu interesującego badaczy – Marka Twardowskiego i Andrzeja Nowaka. Tak stało się z obszerną dokumentacją pochodzącą ze spuścizny po prof. Wojciechu Chądzyńskim – wieloletnim projektancie statków w Stoczni Szczecińskiej oraz wykładowcy Politechniki Szczecińskiej. Wśród materiałów znajdują się m.in. notatki do wykładów prowadzonych przez prof. Chądzyńskiego, zapiski związane z jego pracą w Biurze Projektowo-Konstrukcyjnym Stoczni Szczecińskiej oraz dokumenty odnoszące się do działalności BP-K w latach 1960. i 1970. Szczególnie interesujące są brudnopisy, zawierające obliczenia parametrów projektowanych statków, pozwalające prześledzić szczegółowo proces projektowania statku. Wśród pozyskanych materiałów znajduje się też dokumentacja „kompleksu nurkowego” dla radzieckich statków badawczych z końca lat 1980. oraz kilka wersji adaptacji statków naukowo-badawczych typu B970 (budowanych w pierwszej połowie lat 1990. w Szczecinie dla armatora rosyjskiego) na statki pasażerskie, wycieczkowe i inne.

KOLEKCJE

Coroczna wizyta darczyńcy z Niemiec

Pan Klaus Böhm, mieszkający na stałe niedaleko Flensburga w Niemczech, 27 lipca po raz kolejny odwiedził nasze Muzeum. Kolekcjoner, przy okazji wizyt na Jarmarku św. Dominika, od kilku lat przekazuje nam w darze archiwalia związane z historią Gdańska. Tym razem otrzymaliśmy archiwalną książeczkę żeglarską wystawioną 18 lutego 1926 roku dla Ernsta Ottona Daujusa, który na podstawie tego dokumentu pełnił służbę na różnych statkach do 18 lipca 1939 roku. W okresie od 1926 do 1933 roku właściciel dokumentu pracował na dwóch gdańskich zbiornikowcach, „Clio” oraz „Penelope”, które należały do funkcjonującej w Gdańsku firmy *Baltisch-Amerik. Petroleum Import G.m.b.H.* Kolejne dwa dokumenty przekazane w darze dotyczą regat żeglarskich z 1937 roku, które odbyły się na trasie z Piławy do Nowego Portu oraz w okolicach Sopotu. W programie regat możemy przeczytać, że brały w nich udział także polskie jachty, między innymi „Bystry” z Oficerskiego Yacht Klubu oraz „Lotny” z Yacht-Klubu Polskiego. Dary te zostaną włączone do zasobów Archiwum Aktów Pisanych Działu Dokumentacji Naukowej CMM.

ARCHEOLOGIA PODWODNA

Wraki z Martwej Wisły

Na początku lipca przy nabrzeżu CMM na kilka dni zacumował ponton z wydobytą z dna Martwej Wisły (w rejonie Gdańska-Stogów) częścią dziobową statku wiślanego z XVIII wieku – szkuty. Jest to pierwszy z dwóch wraków zaplanowanych do wydobywania w ramach badań archeologicznych prowadzonych przez Towarzystwo Przyjaciół CMM przy współpracy ekipy CMM. Prace wydobywcze wykonuje firma PRPiH Marinex.

Wraki zlokalizowane zostały w ubiegłym roku w wyniku zlecenia Urzędu Morskiego w Gdyni, realizującego projekt modernizacji szlaku wodnego na Martwej Wiśle. Pierwszy z wraków to drewniany kadłub jednostki o wymiarach 23 m długości i 7 m szerokości, stanowiący pozostałość zbudowanego ok. 1730 r. żaglowca typu bordyna. Te odnotowywane już w średniowiecznych źródłach jednostki służyły do rozładunku i załadunku dużych statków, które ze względu na zbyt duże zanurzenie nie mogły wpłynąć do portu nad Motławą i kotwiczyły na redzie. Służyły one również do lokalnej żeglugi do Elbląga i Królewca. Wydobyta część szkuty zalegała w odległości zaledwie dwóch metrów od bordyny. Ze względu na duże rozmiary (długość całego kadłuba mogła mieć nawet 40 m) postanowiono odciąć część dziobową, aby w ten sposób uzyskać dostęp do bordyny i móc ją w przyszłości wydobyć.

Szkuta z Martwej Wisły to pierwsze odkrycie tego typu jednostki z XVIII wieku w Polsce. Uwagę zwraca szczególnie dziobnica statku, która jest zdobiona motywem gwiazdy heksapentalnej – według wierzeń ludowych miała one własności magiczne, broniła przed złymi duchami, kłeskami, chorobami i odpędzała zło. Podniesienie części wraka szkuty umożliwi naukowcom porównanie materialnych pozostałości kadłuba ze źródłami ikonograficznymi oraz historycznymi. Zachowało się bowiem wiele rycin pokazujących tego typu statki wpływające ze zbożem do portu gdańskiego (wykonanych m. in. przez Fryderyka A. Lohrmanna).

Dziobowa część szkuty wydobytej z Martwej Wisły – dobrze widoczne zdobienie w kształcie gwiazdy. Fot. Paweł Józwiak

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Goście z Litwy

Delegacja Akademii Wojskowej Litwy z prorektorem dr. Valdasem Rakutisem gościła w lipcu w CMM. Goście zwiedzili nasze wystawy, rozmawiali też z dyrektorem CMM dr. Jerzym Litwinem na temat możliwości współpracy z Akademią Wojskową Litwy w Wilnie i Muzeum Wojska w Kownie. Rozważano m.in. realizację w jednej z tych instytucji wystawy o polskich tradycjach morskich.

Do abordażu!

Niespełna cztery miesiące pozostały do wernisażu najbardziej oczekiwanej tegorocznej wystawy czasowej – „Do abordażu!”. Przygotowywana przez zespół pod kierunkiem Wojciecha Ronowskiego i Patryka Kleina ekspozycja otwarta zostanie w Spichlerzach na Ołowiance 28 listopada, w 385. rocznicę bitwy pod Oliwą. Najważniejszą część wystawy będzie stanowić rekonstrukcja fragmentu pokładu działowego okrętu z XVII wieku, która jest właśnie w trakcie montażu. Kończy się praca nad prezentacjami multimedialnymi. Swoją premierę miała też strona internetowa wydarzenia (dostępna pod adresem www.doabordazu.cmm.pl). Dzięki niej już teraz można poznać zamierzenia twórców wystawy zarówno co do jej koncepcji merytorycznej, jak i działań towarzyszących (warsztaty i zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży – np. nauka fechtunku, a także cykle wykładów dla dorosłych związane z tematyką wystawy). Projekt „Do abordażu!” jest współfinansowany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w kosztach partytuje także Towarzystwo Przyjaciół CMM.

Jan Kosior i Mirosław Brucki przy montażu rekonstrukcji fragmentu pokładu działowego XVII-wiecznego okrętu. Fot. Patryk Klein

Program wystaw czasowych

Dzięki spotkaniom pracowników merytorycznych CMM w czerwcu i lipcu udało się stworzyć założenia programu wystawienniczego Muzeum, w tym listę projektów wystaw będących na różnym stopniu zaawansowania. W trakcie dyskusji zauważono, że wystawy czasowe CMM są jednym z narzędzi promocji polskiego dziedzictwa morskiego, a jednocześnie samego Muzeum. Na sukces medialny i frekwencyjny ekspozycji składa się wiele czynników: atrakcyjny temat, starannie dobrane ekspozyty, oprawa plastyczna i multimedialna, często także dedykowany tej konkretnej wystawie program edukacyjno-promocyjny (lekcje, wykłady, dni otwarte, oprowadzanie z przewodnikiem, festyny). Przygotowanie ekspozycji wymaga zaangażowania dużej części zespołu, starannie opracowanego planu działań – i, co jest kwestią najistotniejszą – funduszy. Istnieją sprawdzone już metody pozyskiwania funduszy zewnętrznych, np. środków MKiDN (doskonałym przykładem powodzenia starań o środki ministerialne jest wystawa „Do abordażu!”, która zostanie otwarta jesienią tego roku). Aby jednak o środki wystąpić, należy dysponować gotowym produktem – koncepcją, scenariuszem, kosztorysem, programem edukacyjnym. Zgodzono się, że cykliczne spotkania zespołu roboczego skupiającego osoby realizujące i planujące ekspozycje będą znakomitym forum wymiany doświadczeń, ułatwiającym proces przygotowania wystawy od jej pomysłu do wernisażu.

Imię dla Marynarzyka

Jednym z pomysłów na promocję naszego najnowszego oddziału – Ośrodka Kultury Morskiej – jest zainicjowany przez Dział Edukacji konkurs na imię dla rysunkowej postaci młodego marynarza, wielokrotnie pojawiającej się na ekspozycji interaktywnej „Łodzie – statki – porty”. W pierwszym etapie można było zaproponować dowolne, pasujące do postaci i miejsca imię, drugi etap natomiast – kończący się 31 sierpnia – polega na wyborze jednego z pięciu imion: Sztormek, Korabek, Motławek, Marinek lub Morsik. Wygrać można rodzinną wycieczkę do Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich wraz z rejsem statkiem wycieczkowym po Zalewie.

EDUKACJA

Morskie wakacje

Dział Edukacji przygotował na okres wakacji specjalny program zajęć dla dzieci, realizowany w gdańskich oddziałach CMM od poniedziałku do piątku w godz. 10–12. W każdy z wakacyjnych tygodni proponowany jest jeden z czterech tematów: „Tajemnice wraków z Bałtyku”, „Z czego łódź można zbudować”, „Magiczne łodzie. Sztuka ludów świata” oraz „Z węglem przez morze”. W trakcie zajęć w Ośrodku Kultury Morskiej dzieci poznają odpowiedzi na dość zaskakujące pytania, np. czy drewno może być lekkie jak piórko, czy można pływać na pojazdach wodnych wykonanych z papieru, dlaczego niektóre łodzie mają oczy. Z kolei na pokładzie statku-muzeum „Sołdek” biorą udział w grze edukacyjnej, pozwalającej na dokładne poznanie zabytkowego parowca.

Detektyw w muzeum

Statek-muzeum „Dar Pomorza” jest jednym z siedmiu gdyńskich muzeów, w których odbywa się edukacyjna gra miejska, zorganizowana przez Muzeum Emigracji w Gdyni. Zadanie uczestników gry „Detektyw w muzeum” polega na odszukaniu eksponatów związanych z tematyką podróżniczą, a na ich podstawie odkryciu sekretnego słowa, które rozwiąże zagadkę starego emigranta. Zachętą do zabawy w muzealnego Sherlocka Holmesa są nie tylko atrakcyjne nagrody, ale także możliwość zwiedzenia muzeów w Gdyni w specjalnej, zniżkowej cenie.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ CMM

Nowe wystawy w Stilo i Rozewiu

Latarnia morska w Stilo ma doskonałe warunki wystawiennicze. Na jej obszernych kondygnacjach z powodzeniem ekspozycjonowane jest malarstwo o tematyce morskiej. 30 czerwca odbył się tam wernisaż wystawy prac Aleksandra Skotarczaka, absolwenta Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, założyciela i prezesa Kaszubsko-Pomorskiego Oddziału Stowarzyszenia Marynistów Polskich. Artysta zaprezentował około 60 obrazów marynistycznych, zainspirowanych okolicznym pejzażem, w tym także z latarnią morską w Stilo w tle.

Dwie interesujące wystawy zorganizowane zostaną w Sali Wystawowej „Stodoła” w Rozewiu. Na sierpień planowana jest ekspozycja prac marynistów, będąca pokłosiem międzynarodowych warsztatów malarskich, prowadzonych w gminie Choczewo przez artystę malarza Aleksandra Skotarczaka. We wrześniu natomiast obrazy marynistyczne zostaną zastąpione fotografiami polskich latarni morskich, autorstwa Bogumiły i Stanisława Składanowskich. Zdjęciom latarnianych wież, wykonanym na tle otaczającego je krajobrazu, w różnych porach dnia i roku, towarzyszyć będą fotografie prezentujące urządzenia świetlne, które nie zawsze są udostępnione zwiedzającym.